

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA
INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

CURRICULUM
PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ

ARTA COMPORTAMENTULUI MORAL

Clasele a V-a – a IX-a

Chișinău, 2018

CZU 37.015(073.3)

S 67

Aprobat în ședința Consiliului Național pentru Curriculum
(proces-verbal nr. 14 din 06.07.2017; Ordinul ME nr. 671 din
01 august 2017).

Elaborat în cadrul Proiectului instituțional 15.817.06.17 A
*„Elaborarea mecanismelor și metodologiilor pedagogice de conjugare a
parteneriatului școală–familie–comunitate pentru asigurarea coeziunii
sociale și oferirea unei educații de calitate”,*
Sectorul *Parteneriate Educaționale*, Institutul de Științe ale Educației.

AUTORI:

Rodica Solovei, *doctor, conferențiar universitar,*
Institutul de Științe ale Educației;

Prot. Sergiu Boldirescu, *profesor de religie, Liceul Teoretic*
„Miron Costin”, or. Florești / doctorand, Institutul de Științe ale
Educației.

Recenzenți:

Nina Petrovski, *dr. habilitat în pedagogie, conf. univ., Institutul*
de Științe ale Educației.

Octavian Moșin, *dr. în istorie, conf. univ., Universitatea de Stat*
din Moldova.

Redactori:

STELA LUCA

VICTOR ȚÂMPĂU

Corector: ELVIRA ȚĂGANĂȘ-PÂNTEA

ISBN 978-9975-48-134-2.

© Institutul de Științe ale Educației, 2018

CUPRINS

<i>Preliminarii</i>	4
I. Concepția didactică a disciplinei opționale <i>Arta comportamentului moral</i>	5
II. Competențe-cheie / transversale	7
III. Competențe transdisciplinare pentru treapta gimnazială de învățământ	7
IV. Competențele specifice și sub-competențele disciplinei opționale	8
V. Repartizarea conținutului pe unități de învățare și de timp	10
VI. Competențe specifice, sub-competențe, conținuturi, activități de învățare și evaluare	11
VII. Sugestii metodologice	19
Referințe bibliografice	23

PRELIMINARII

Codul Educației al Republicii Moldova stipulează că politica educațională a statului trebuie să asigure formarea conștiinței și a identității naționale, promovarea valorilor general-umane și a aspirațiilor de integrare europeană ale societății [1].

În această perspectivă, educarea la elevi a unui comportament, care să corespundă normelor morale, este în deplină concordanță cu nevoia de formare a unei personalități integrale, promotoare de valori, capabile să se integreze eficient în viața comunității.

Criza de valori, promovarea pseudovalorilor pe plan social, lasă oarecum în umbră dezvoltarea unor calități umane precum: respectul față de sine și față de ceilalți, asumarea consecințelor propriilor fapte, autodisciplina, conștiința civică, consimțirea compromisului, solidaritatea și loialitatea față de principiile și normele morale etc. În acest context, disciplina opțională *Arta comportamentului moral* va avea un rol important în soluționarea problemelor menționate anterior.

Prezentul curriculum constituie documentul normativ al disciplinei opționale *Arta comportamentului moral*, pentru elevii cu vârsta între 11-13 ani (clasele a V-a – a VII-a) și 14-15 ani (clasele a VIII-a – a IX-a).

Actualitatea disciplinei este determinată inclusiv de Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene privind competențele-cheie din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți, care conturează un „profil de formare europeană” pentru absolvenți structurat pe opt domenii de competențe-cheie [17]. Din această perspectivă, disciplina opțională *Arta comportamentului moral*, prin finalitățile proiectate, contribuie la formarea competențelor stabilite de Comisia Europeană, preponderent a celor care vizează domeniile: a învăța să înveți, competențe interpersonale, interculturale, sociale și civice și „sensibilitate la cultură”.

Disciplina opțională *Arta comportamentului moral* va contribui la formarea cetățeanului responsabil, manierat și sensibil la problemele personale și ale comunității. Elevilor le vor fi aduse la cunoștință conceptele de ființă morală, demnitate, toleranță, trăsături și comportamente morale etc.

Disciplina opțională *Arta comportamentului moral* este parte componentă a ariei curriculare *Educație socioumanistică* și i se alocă o oră pe săptămână.

Disciplina opțională *Arta comportamentului moral* are următoarele funcții:

- reprezintă actul normativ al procesului de predare–învățare–evaluare la disciplina *Arta comportamentului moral*;
- orientează procesul educațional spre formare de competențe la elevi;
- asigură repere privind proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional;
- reprezintă baza elaborării strategiei de evaluare la disciplina *Arta comportamentului moral*;
- asigură fundamentul privind elaborarea diverselor materiale didactice, a ghidurilor metodologice, a testelor de evaluare.

Prezentul curriculum se adresează cadrelor didactice care se vor angaja în predarea disciplinei respective, autorilor de manuale, de ghiduri metodologice și alte auxiliare didactice, factorilor de decizie, părinților, dar și profesorilor care predau alte discipline școlare.

Administrarea disciplinei

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Nr. de unități de învățare	Nr. de ore pe an
Disciplină opțională	<i>Educație socioumanistică</i>	Clasele a V-a – a VII-a	3	35 <i>(în fiecare clasă)</i>
		Clasele a VIII-a – a IX-a	3	35 – în <i>cl. a VIII-a</i> 34 – în <i>cl. a IX-a</i>

I. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI OPȚIONALE *ARTA COMPORTAMENTULUI MORAL*

Scopul disciplinei opționale *Arta comportamentului moral* rezidă în formarea personalității elevului prin integrarea în propriul sistem de atitudini și norme comportamentale a valorilor morale.

La elaborarea curriculumului s-au luat în considerare următoarele aspecte ale instruirii și educației:

- compatibilizarea curriculumului *Arta comportamentului moral* cu profilul european de formare a tinerilor prin sistemul de competențe-cheie;
- racordarea curriculumului la cerințele Planului-cadru;
- aplicarea proiectării curriculare centrate pe formarea de competențe;
- valorificarea principiului inter-/ transdisciplinarității;
- recomandarea unor strategii de predare–învățare–evaluare care să contribuie la realizarea unui demers didactic centrat pe achiziție de cunoștințe, exersare de capacități și manifestare de atitudini și comportamente corespunzătoare valorilor morale.

Activitățile realizate în cadrul orelor vor fi suplimentate cu activități formativ-educative extrașcolare.

Curriculumul *Arta comportamentului moral* se bazează pe **principiile** didacticii generale:

- principiul axiologic;
- principiul învățării centrate pe elev;
- principiul coerenței intra- și interdisciplinare, intra- și intercurriculare;
- principiul accesibilității;
- principiul învățării prin acțiune;
- principiul creării unui mediu de susținere pentru elev;
- principiul participării conștiente și active;
- principiul respectării autonomiei și libertății individuale.

Prin curriculumul *Arta comportamentului moral* se vor dezvolta la elevi următoarele **valori** și **atitudini**:

- cultivarea spiritului critic față de comportamentul propriu și cel al semenilor, față de fapte și valori, față de bine și rău;

- respectul față de sine și față de ceilalți;
- conștientizarea rolului bunelor maniere în viața personală și a comunității;
- însușirea și respectarea regulilor de conduită acasă, la școală și în societate;
- asumarea regulilor și normelor de etică în comunicarea orală și scrisă;
- solidaritatea și loialitatea față de principiile și normele morale.

II. COMPETENȚE-CHEIE / TRANSVERSALE

- Competențe de comunicare în limba română;
- Competențe de comunicare în limba maternă;
- Competențe de comunicare în limbi străine;
- Competențe în matematică, științe și tehnologie;
- Competențe digitale;
- Competența de a învăța să înveți;
- Competențe sociale și civice;
- Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

III. COMPETENȚE TRANSDISCIPLINARE PENTRU TREAPTA GIMNAZIALĂ DE ÎNVĂȚĂMÂNT

- Competența de realizare a unor contacte comunicative constructive în limba română atât pe cale orală, cât și în scris.
- Competența de utilizare adecvată în limba maternă a terminologiei specifice disciplinelor de învățământ studiate la treapta gimnazială.
- Competențe de a comunica în limbi străine în situații cunoscute, modelate.
- Competențe de a dobândi și a aplica cunoștințe de bază din domeniul *Matematică, Științe și Tehnologie*, în soluționarea unor probleme și situații din cotidian.

- Competențe de a crea documente și a utiliza serviciile electronice de bază în comunicare și dobândirea informațiilor, inclusiv rețeaua Internet.
- Competența de planificare și organizare a propriei învățări atât individual, cât și în grup.
- Competențe de a lucra în echipă, de a preveni și a rezolva situațiile de conflict.
- Competențe de a accepta și a respecta valorile fundamentale ale democrației, practicile democratice și drepturile omului.
- Competențe de a se comporta în situații cotidiene în baza normelor și valorilor moral-spirituale.
- Competențe de a se orienta în domeniile profesionale din economie și viața socială, în vederea selectării viitoarei profesii.
- Competențe de receptare a culturii naționale și a culturilor europene.
- Competențe de a aprecia diversitatea culturală a lumii și de a fi tolerant față de valorile culturale ale altor etnii.

IV. COMPETENȚELE SPECIFICE ȘI SUB-COMPETENȚELE DISCIPLINEI OPȚIONALE

Clasele a V-a – a VII-a

CS1. Manifestarea respectului față de familie.

- 1.1. Caracterizarea familiei și a rolului acesteia în creșterea și dezvoltarea personală.
- 1.2. Exersarea unor reguli de conduită corectă în cadrul familiei.

CS2. Respectarea normelor de comportament moral în diverse situații din cotidian.

- 2.1. Analiza surselor de documentare privind normele de comportament moral.
- 2.2. Prezentarea unor modele de comportament moral.

- 2.3. Exersarea unor reguli de conduită manierată în diverse situații din cotidian.

CS3. Respectarea normelor de exprimare în organizarea comunicării verbale și scrise.

- 3.1. Aplicarea celor mai potrivite modalități de exprimare verbală.
- 3.2. Exersarea, în baza normelor lingvistice, a unor forme de comunicare scrisă.

Clasele a VIII-a – a IX-a

CS1. Integrarea în propriul sistem de valori și atitudini a modelelor de comportament moral.

- 1.1. Valorificarea resurselor de învățare cu privire la educarea comportamentului moral.
- 1.2. Analiza unor modele de comportament moral.
- 1.3. Proiectarea modelului unei persoane care demonstrează un comportament moral.

CS2. Valorizarea în cotidian a normelor de comportament moral.

- 2.1. Manifestarea prin propriul comportament a stimei și dragostei față de familie.
- 2.2. Exersarea normelor de comportament moral în diferite situații de viață.

CS3. Exersarea demersurilor de comunicare constructivă.

- 3.1. Aplicarea unor modalități de comunicare orală în corespundere cu normele morale.
- 3.2. Exersarea modelelor de comunicare scrisă.

**V. REPARTIZAREA CONȚINUTULUI
PE UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI DE TIMP**

Clasele a V-a – a VII-a

Nr.	Unitatea de învățare	Nr. de ore
	<i>Introducere</i>	1
1.	Universul familiei	10
2.	Bunele maniere	12
3.	Cum vorbim, cum scriem	12
Total		35 ore <i>(în fiecare clasă)</i>

Clasele a VIII-a – a IX-a

Nr.	Unitatea de învățare	Nr. de ore
	<i>Introducere</i>	1
1.	Valorile fundamentale – baza comportamentului moral	10
2.	Comportamentul moral – cartea mea de vizita	12
3.	Cultura comunicării orale și scrise	11/12
Total		35 ore – clasa a VIII-a; 34 ore – clasa a IX-a.

**VI. COMPETENȚE SPECIFICE, SUB-COMPETENȚE,
CONȚINUTURI, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI EVALUARE**

CLASELE a V-a – a VII-a

CS	Sub-competențe	Unitatea de învățare	Nr. de ore	Activități de învățare și evaluare (recomandate)
CS1	1.1	<i>Introducere</i>	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Conversație euristică;</i> ✓ <i>studiu de caz.</i>
		<i>Unitatea de învățare nr. 1. Universul familiei</i>	10	
CS1	1.1–1.2	<ul style="list-style-type: none"> - Patria începe de la casa părintească. - Familia – locul de păstrare și perpetuare a valorilor morale. - Părinții – principalele modele de comportament ale copiilor. - Normele morale de comportament se învață în familie. - Politețea și eleganța în familie. - Simțul datoriei pentru familie. ■ <i>Studiu de caz: Familia mea/ o familie din comunitate – model demn de urmat pentru mine.</i> 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Discuție dirijată cu tema: Universul valoric al familiei;</i> ✓ <i>vizionarea filmelor tematice;</i> ✓ <i>exerciții de elaborare a unor reguli de comportament în familie;</i> ✓ <i>masă rotundă cu tema: Familia mea – cetatea mea;</i> ✓ <i>exerciții de autoevaluare a propriului comportament;</i> ✓ <i>joc de rol pentru simularea unor situații de comportament în familie;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>expoziție foto: Suntem o familie unită;</i>

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ întâlniri cu persoane-resursă; ✓ portofoliu tematic.
		<i>Unitatea de învățare nr. 2.</i> <i>Bunele maniere</i>	12	
CS2	2.1–2.3	<ul style="list-style-type: none"> - Ce sunt bunele maniere? - Istoria bunelor maniere. - Codul bunelor maniere– de ce trebuie să ne comportăm frumos? - Modele de comportament moral. - Reguli de comportament manierat la școală. - Manifestarea unui comportament corect în instituțiile de cultură și cult (<i>teatru, muzeu, Biserică</i> etc.). - Regulile de politețe în cazul salutului. - Aplicarea normelor de bună-cuviință în timpul meselor de acasă și în vizită. - Comportamentul civilizat în timpul călătoriilor. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Exerciții de analiză a surselor tematice;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>joc de rol pentru exersarea unor norme de comportament moral;</i> ✓ <i>exerciții de proiectare a unor posibile comportamente în situații din cotidian;</i> ✓ <i>discuții în grup despre bunele maniere;</i> ✓ <i>acțiuni comunitare;</i> ✓ <i>vizitarea unor instituții de cultură;</i> ✓ <i>vizionarea secvențelor de filme tematice;</i> ✓ <i>exerciții de autoevaluare a propriului comportament;</i> ✓ <i>completarea fișei de observare;</i> ✓ <i>portofoliu tematic.</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - Comportamentul civilizat pe stradă. - Modul de a oferi cadouri. - Punctualitatea – semn de respect și seriozitate. <p>■ <i>Studiu de caz: Modelul unui elev manierat.</i></p>		
		<p><i>Unitatea de învățare nr. 3.</i> Cum vorbim, cum scriem</p>	12	
CS3	3.1–3.2	<ul style="list-style-type: none"> - Reguli de comunicare orală. - Formule de adresare valabile în comunicarea verbală. - Arta conversației în familie și cu prietenii. - Comunicare prin telefon. - Formule de adresare valabile în comunicarea scrisă. - Comunicare scrisă (<i>biletul, scrisoarea oficială/cererea, mesajele e-mail, telegrama, felicitările</i>). <p>■ <i>Studiu de caz: Modele de comunicare orală și în scris.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Exerciții de elaborare a unor reguli de comunicare orală;</i> ✓ <i>discuții în baza unor imagini;</i> ✓ <i>joc de rol cu prezentarea unor situații de comunicare verbală;</i> ✓ <i>exerciții de autoevaluare a propriului comportament;</i> ✓ <i>exerciții de analiză și comentare a unor modele de comunicare orală și scrisă;</i> ✓ <i>exerciții de aplicare a tehnicilor de comunicare eficientă;</i> ✓ <i>vizionarea secvențelor video tematice;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>exerciții de elaborare a unor</i>

				<i>mesaje scrise;</i> <i>✓ discuție dirijată cu tema: Ceea ce scrii demonstrează cât de inteligent ești;</i> <i>✓ exerciții de analiză a unor texte;</i> <i>✓ portofoliu tematic.</i>
Total			35	ore

CLASELE a VIII-a – a IX-a

CS	Sub-competențe	Unitatea de învățare	Nr. de ore	Activități de învățare și evaluare (recomandate)
CS1	1.2	<i>Introducere</i>	1	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Discuție dirijată;</i> ✓ <i>studiu de caz.</i>
		<i>Unitatea de învățare nr. 1. Valorile fundamentale – baza comportamentului moral</i>	12	
CS1	1.1–1.3	<ul style="list-style-type: none"> - Universul valoric al persoanei. - Trăsăturile morale ale persoanei. - Modele de comportament moral demne de urmat. - Acțiuni și fapte de manifestare a valorilor morale. - Responsabilitatea – semnul adevăratei maturități. - Moralitatea creștină. Persoana cu conștiință moral-creștină. - Drepturi și responsabilități morale și juridice. - Conduita amorală și legea. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Discuții dirijate;</i> ✓ <i>vizionarea filmelor tematice;</i> ✓ <i>exerciții de elaborare a unor reguli de comportament acasă și în comunitate;</i> ✓ <i>discuție dirijată cu tema: Frumosul este mai mareț decât Binele. Frumosul include Binele în el;</i> ✓ <i>exerciții de autoevaluare a propriului comportament;</i> ✓ <i>masă rotundă cu tema: Iisus Hristos – Învățătorul lumii;</i> ✓ <i>exerciții de elaborare a portretului moral al persoanei;</i> ✓ <i>joc de rol;</i> ✓ <i>studiu de caz: Oameni și destine;</i>

				<ul style="list-style-type: none"> ✓ expoziție foto; ✓ întâlniri cu persoane-resursă; ✓ portofoliu tematic.
		<p><i>Unitatea de învățare nr. 2.</i> Comportamentul moral – cartea mea de vizită</p>	12	
CS2	2.1–2.2	<ul style="list-style-type: none"> - Familia – locul unde învățăm a iubi. - Valorile familiale – credința, dragostea, respectul, prietenia, comunicarea, munca etc. - Normele morale și etice de comportament în familie. - Repere pentru un comportament moral în societate. - Bunele maniere la școală. - Cum ne comportăm în instituțiile publice (teatru, cinema, biserică etc.). - Codul bunelor maniere în mediu. - Aspectul vestimentar: între modă și decență. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Exerciții de analiză a surselor tematicice;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>joc de rol;</i> ✓ <i>exerciții de elaborare a blazonului familiei;</i> ✓ <i>exerciții de de proiectare a unor posibile comportamente în situații din cotidian;</i> ✓ <i>discuție dirijată cu tema: Laudă ospitalitatea altora, dar deschide și tu ușa casei tale;</i> ✓ <i>vizitarea unor instituții de cultură;</i> ✓ <i>acțiuni comunitare;</i> ✓ <i>vizionarea secvențelor de filme tematicice;</i> ✓ <i>discuții în grup despre bunele maniere;</i> ✓ <i>exerciții de autoevaluare a</i>

		<ul style="list-style-type: none"> - Credința și comportamentul persoanei. 		<p><i>propriului comportament;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>masă rotundă cu tema: Tinerii și moda;</i> ✓ <i>completarea fișei de observare;</i> ✓ <i>portofoliu tematic.</i>
		<p><i>Unitatea de învățare nr. 3.</i> <i>Cultura comunicării orale și scrise</i></p>	12 / 11	
CS3	3.1–3.2	<ul style="list-style-type: none"> - Limba literară – indicator al nivelului de cultură. - Respectul în comunicare. - Arta conversației în public. - Poziția corpului transmite mesaje. - Comunicarea mediată tehnologic. - Ascultarea – condiție a unei comunicări eficiente. - Formularea corectă a rugămintilor. - Exprimarea aprecierii în comunicarea nonviolentă. - Eticheta și bunele maniere: conversația la telefon. - Comunicare și conflict. 		<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Exerciții de autoevaluare a unor produse scrise;</i> ✓ <i>exersarea modalităților de transmitere asertivă a mesajelor;</i> ✓ <i>comentarea unor imagini tematice;</i> ✓ <i>vizionarea secvențelor video;</i> ✓ <i>exerciții de elaborare a unor reguli de comunicare orală și scrisă;</i> ✓ <i>exerciții de autoevaluare a propriului comportament;</i> ✓ <i>exerciții de analiză și comentare a unor modele de comunicare orală și scrisă;</i> ✓ <i>studiu de caz;</i> ✓ <i>exerciții de elaborare a unor mesaje scrise cu respectarea</i>

		<p>Rezolvarea conflictelor prin negociere.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cerințe pentru o comunicare scrisă eficientă. - Codul bunelor maniere în comunicarea prin e-mail și alte rețele de socializare. 		<p><i>normelor lingvistice;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>exersarea unor modalități corecte de comunicare prin rețelele de socializare;</i> ✓ <i>portofoliu tematic.</i>
Total			35 /	
			34 ore	

VII. SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum reprezintă un instrument de lucru adresat cadrelor didactice care vor preda disciplina opțională *Arta comportamentului moral*. Curriculumul presupune o racordare optimă a tehnologiilor didactice la metodologia formării–dezvoltării–evaluării competențelor specifice disciplinei. Astfel, profesorii vor implementa demersul didactic în scopul stabilirii unor conexiuni între *a învăța să știi, a învăța să faci, a învăța să fii, a învăța să trăiești împreună cu alții*, un accent deosebit urmând a fi pus pe formarea de valori, atitudini și comportamente. Pentru aplicarea reușită a metodologiei date, profesorii vor ghida activitatea elevilor astfel încât aceștia să parcurgă traseul de la informare la acțiune, adică la manifestarea de comportamente corespunzătoare normelor morale.

Profesorul va aplica în cadrul lecțiilor metodele prin care elevii vor dobândi – în special – cunoștințe funcționale, prin intermediul cărora acestora li se vor propune sarcini de lucru în vederea dezvoltării unor capacități și formării de valori și atitudini morale. Metodologia formării–dezvoltării–evaluării competențelor prevede obligatoriu identificarea/crearea unor situații de integrare, a unor situații-problemă legate de cotidian (autentice), pe care elevul le rezolvă, mobilizându-și resursele interne, adică cunoștințele, capacitățile și atitudinile achiziționate și exersate la ore. Prin urmare, profesorul va avea grijă să creeze elevului oportunități ca ceea ce învață la ore să aplice în viața de zi cu zi, sub forma unor comportamente constructive, care au la bază un sistem de valori și atitudini morale.

Pentru aplicarea eficientă la lecții a metodologiei formării–dezvoltării–evaluării de competențe, profesorul poate utiliza cadrul de învățare *ERRE: Evocare, Realizarea sensului, Reflecție, Extindere*.

La etapa de *Evocare* profesorul va aplica metode pentru a identifica nivelul de cunoaștere și înțelegere de către elevi a ceea ce vor urma să învețe la oră, dar și pentru a stabili nevoile, interesele acestora raportate la tema nouă. La această etapă, așadar, este pusă în valoare experiența elevului, cunoștințele lui anterioare, care vor reprezenta o punte de trecere la tema nouă. Este foarte important ca la această etapă profesorul să capteze atenția elevilor, să le trezească interesul, motivația pentru subiectul lecției.

Realizarea sensului reprezintă etapa lecției ce vizează lucrul cu informația nouă. Însă doar transmiterea, explicarea informației noi nu asigură pe deplin înțelegerea ei de către elev. În acest sens este important ca profesorul să mențină implicarea elevilor în activitatea de învățare prin formulare de sarcini care ar facilita contactul cu informația nouă și procesarea acesteia. Elevii vor fi solicitați să studieze diverse surse, să demonstreze ascultare activă, să descrie, să interpreteze, să comenteze, să analizeze materialul nou.

A treia etapă a cadrului – *Reflecția* – este una foarte importantă, deoarece are loc consolidarea, generalizarea celor învățate, formarea de atitudini, acțiuni ce vor condiționa, ulterior, manifestarea de comportamente. Prin realizarea sarcinilor propuse, elevii vor învăța să ia decizii, să aprecieze, să rezolve situații-problemă, studii de caz etc. În așa mod elevii își vor restructura schemele cognitive inițiale și vor înțelege că tema studiată este valoroasă și utilă.

Important este ca tehnologia didactică aplicată la ore să vizeze în linii mari metode active și interactive, precum: cubul, valorificarea resurselor comunității, algoritmizarea, studiul de caz, turul galeriei, poster, problematizarea, arborele ideilor, argumentarea, acvariul, cercetarea în grup, asaltul de idei, discuția dirijată, studiul de caz, Știu – vreau să știu – am învățat, Gândește – perechi – prezintă, acrostihul, audiția muzicală, SINELG, ciorchinele, graficul T, diagrama Venn, mozaicul, prelegerea cu elemente interactive, explozia stelară, demonstrația, harta povestirii, agenda cu notițe paralele, jocul de rol, instruirea asistată la calculator, învățarea prin descoperire, lectura ghidată etc.

Pentru etapa de *Extindere* profesorul va crea astfel situații de integrare, încât modelul comportamental proiectat la oră să poată fi exersat de elevi în cotidian. Doar în asemenea mod competențele pot fi dezvoltate. În acest scop vor fi valorizate metodele: proiectul, expoziția foto, prezentarea PPT, portofoliul, interviul, proiectul de dezvoltare personală, dramatizarea, jurnalul reflexiv, discuții de tip panel etc.

În predarea disciplinei *Arta comportamentului moral* lucrul individual va fi conjugat eficient cu cel frontal și în grup. De asemenea, profesorul va valorifica eficient profilurile de inteligență și stilurile de învățare, specifice elevilor.

Pentru o evaluare eficientă este foarte important ca profesorul să pună accentul pe evaluarea proceselor de învățare, a competențelor formate/dezvoltate, a produselor activității elevilor. În acest scop vor fi aplicate atât metode de evaluare orală, cât și scrisă. La fel, va fi valorificată și evaluarea prin probe practice. Intenția demersului evaluativ va viza eficientizarea modalităților de educare a elevilor din perspectiva formării unui comportament moral.

Este important ca în procesul evaluării profesorul să observe, să stimuleze și să aprecieze efortul și performanțele elevilor, pornind de la următoarele obiective:

- orientarea spre succes și reducerea la minimum a posibilelor insuccese;
- stimularea interesului cognitiv și afectiv al elevilor;
- responsabilizarea elevilor față de propria educație și dezvoltare;
- motivarea elevului pentru învățare.

Evaluarea în cadrul disciplinei *Arta comportamentului moral* are o funcție pedagogică complexă:

- din perspectiva cadrelor didactice – se va aprecia eficiența activității profesorului și a modificărilor operate, în scopul îmbunătățirii procesului didactic;
- din perspectiva elevilor – evaluarea va avea funcția de consolidare a performanțelor, de conștientizare a propriilor posibilități, de orientare socială pozitivă, de formare a unor capacități și de stimulare a motivației pentru implicare activă în folosirea celor învățate în clasă în situații autentice.

Evaluarea se va realiza, printr-un sistem de activități, cu scopul de a constata unele judecăți de valoare și de a stimula formarea acestora la elevi, dar și cu scopul de a aprecia cât de adecvat este comportamentul elevilor raportat la judecata de valoare.

În cadrul procesului de evaluare, se recomandă utilizarea următoarelor metode: *cubul, conversația euristică, interviul, studiul de caz, comentariul pe bază de imagini, acvariul, comentariul pe bază de film, discuția la manej, dezbaterea etc.* (evaluare orală); *eseul, PRES, metoda rebusului, textul coerent, analiza SWOT, jurnalul reflexiv etc.* (evaluarea în scris),

modelarea, exercițiul practic, jocul de rol, demonstrația etc. (evaluarea prin probe practice).

În procesul de evaluare pot fi aplicate și alte metode alternative, precum *observarea sistematică a activității și comportamentului elevului, evaluarea reciprocă, evaluarea activității în grup, proiectul, portofoliul etc.*

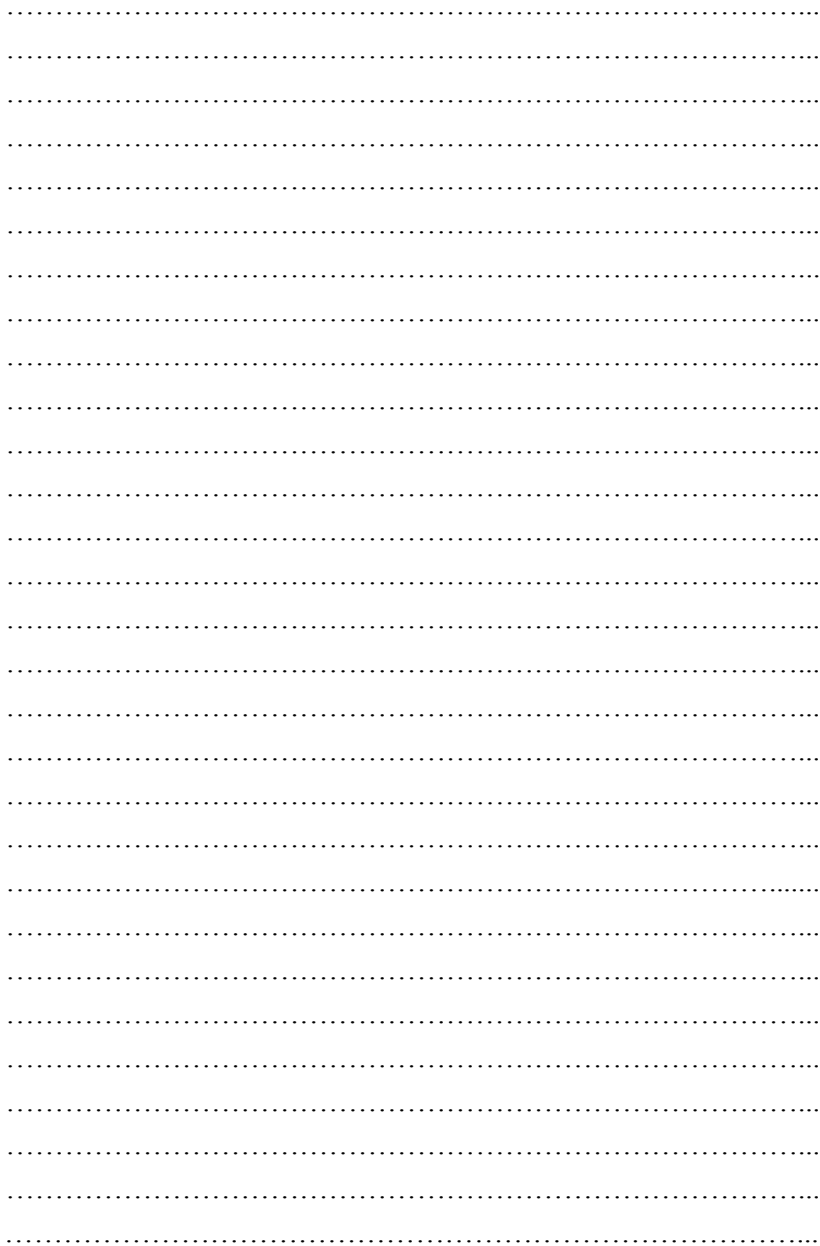
Autoevaluarea ca metodă alternativă de evaluare reprezintă un alt aspect deosebit de important în cadrul orelor, deoarece elevul este pus în situația să reflecteze, să se interogheze, să mediteze și să se autoaprecieze, să caute răspunsuri, să-și propună scopuri etc.

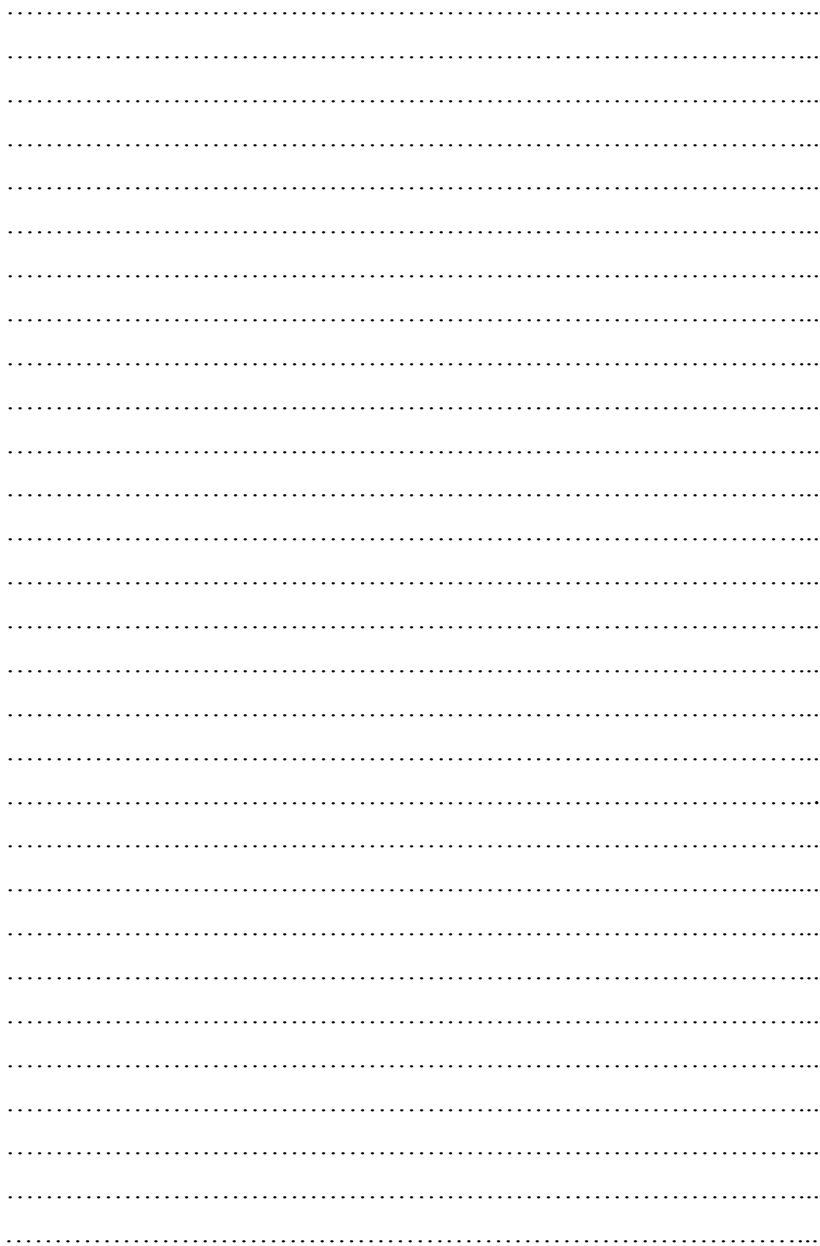
REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.10.2014, Nr. 319-324.
2. Cara A. *Bunele maniere*. Ediția a II-a, revăzută și completată. Chișinău, Editura Cartier, 2010.
3. Ciobanu F., Sfirlea L. *Cum scriem – cum pronunțăm corect*. București, Editura Științifică, 1970.
4. Chirilenco S., Tăutul A., Cutasevici A. *Educația familială. Ghid pentru diriginți*. Chișinău: S.n. (Tipografia Bons Offises „SRL”), 2005.
5. Dorogan M. *Curs de elocință*. Chișinău, Editura ARC, 1995.
6. Eberly Sh., Eberly C. *Bunele maniere pentru copii în 365 de zile*. București, Editura Corint, 2012.
7. Frâncu N. *Comportare civilizată în familie și societate*. Reguli de protocol. București, Editura Garamond, 1996.
8. Frunjină I., Teșileanu A. *Comunicare, negociere și rezolvare de conflicte*. București, Editura Mondan, 2002.
9. Garștea N., Callo T., Granaci L. *Ora de dirigenție*. Ghid pentru elevi și profesori. Chișinău, Editura Epigraf, 2011.
10. Granaci L. *Sărbători, obiceiuri, tradiții. Activități extracurriculare*. Ghid pentru cadrele didactice. Chișinău, Editura Epigraf, 2006.
11. Gîgă M. *Cei șapte ani de acasă. Codul bunelor maniere pentru copii*. București, Editura Coresi, 2003.
12. Marinescu S., Dinescu R. *Invitație la educație*. Pitești, Editura Carminis Educațional, 2003.
13. Marinescu A. *Codul bunelor maniere astăzi*. București, Humanitas, 2002.
14. Mândăcanu V. *Arta comportamentului moral*. Manual pentru elevii cl. VII-XII. Chișinău, S.n. (Baștina – Radog), 2004.
15. Mândăcanu V. *Cuvințul potrivit la locul potrivit*. Chișinău, Editura Cartea Moldovenească, 1987.
16. Mândăcanu V. *Pedagogia creștin-ortodoxă*. Chișinău, Editura Iulian, 2014.
17. *Recomandarea 2006/962/ CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 18 decembrie 2006 privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții*.

18. Rosenberg Marshall B. *Comunicarea nonviolentă. Limbajul vieții*. Chișinău, Editura Epigraf, 2005.
19. Salade D. *Dimensiuni ale educației*. București, EDP, 1998.
20. Solovei R. Meseria de părinte. In: *Didactica Pro...*, 2006, nr. 2-3.
21. Preda M. *Maniere și educație civică (ghid practic)*. București, Casa editorială Odeon, 1995.
22. Vivien G., Arne V. *Secretara perfectă. Ghid practic de corespondență comercială și administrativă*. București, Editura Sigma, 1995.
23. Vrăsmaș E. *Intervenția socio-educățională ca sprijin pentru părinți*. București, Editura Aramis, 2008.

.....

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Solovei, Rodica.

Curriculum pentru disciplina opțională *Arta comportamentului moral:*

Clasele a 5-a – a 9-a / Rodica Solovei; Sergiu Boldirescu; Inst. de Științe ale Educației. – Chișinău: Institutul de Științe ale Educației, 2018 (Tipogr. „Print-Caro”). – 28 p.: tab.

Aut. sunt indicați pe vs. f. de tit. – Referințe bibliogr.: p. 23-24 (23 tit.). – 100 ex.

ISBN 978-9975-48-134-2.

37.015(073.3)

S 67

.....

